PROBLEMELE ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Șansa decomplexării

Pînă nu demult în acest bloc cu trei etaje se afla combinatul pentru instruirea în producție — o instituție intermediară care, deși interpretată drept «realizare incontestabilă» pe tărîmul intensificării educației prin muncă, era, în fond, un combinat simulacru, randamentul instruirii fiind neînsemnat, iar pentru o bună parte din elevii claselor superioare de la școlile orașului lecțiile susținute aici constituind o corvoadă.

De vreun an în același bloc se află o școală. Au numit-o «de meserii» — o definiție prefigurată, poate, nu atît de posibilitățile-i și menirea-i actuală, cît de obiectivele-i ce ulterior ar fi scontate. Posibilitățile — cel puțin acum — îi sînt, într-adevăr, puține și ele ar implica, probabil, o altă denumire, la moment mai adecvată: școală cu aprofundarea instruirii în producție.

Școala ce în contextul actual, cînd programele de studii prevăzute pentru cele de cultură generală preconizează desăvîrșirea concretă a instruirii prin muncă, exemplu școlilor nr. 1 și nr. 4, bunoară, confirmînd această calitate cu prisosință, nu ar deosebi de altele. Nu ar deosebi, dacă n-ar fi la fiecare un detaliu. Membrii comisiei din Chișinău, deplasată la Cahul pentru a studia activitatea desfășurată în mediul minorilor calificării noua școală drept «un soloneț, dar fără sîrmă ghimpată», Soloneț — o instituție de învățămînt pentru muncitori...

E o exagerare, desigur, dar prin ea s-a tins a releva specificul activității acestei școli create acum un an la existența secției de învățămînt orășenesc. Creată din îndemnul unei necesități imperioase, aceasta din urmă descălecînd «calul» euforiilor de felul «sîntem veseli și le-o seamă, octombrei pe toți ne cheamă». Căci «octombrelii» nu erau și nici nu puteau fi «de-o seamă»: unii asimilau cunoștințele fără dificultăți, ba chiar fiindu-le «trimis» în cadrul programelor în cauză, iar alții...

— Analizele demonstrează că circa 20 la sută din elevii școlilor de cultură generală nu pot asimila integral programele de studii, remarcă Vitalie Bejenaru, șeful secției. Situația, însă, era absurdă: sistemul de învățămînt persevera drept condiție esențială a succesului școlii și elevilor asimilarea obligatorie de către fiecare a materiilor, deși pentru mulți din ei aceasta era pur și simplu imposibil. E nevoie adică de o nouă structură, cu condiții mai bune pentru instruirea unor asemenea copii și pentru adaptarea lor la activitatea socială și profesională.

Astfel, din năzuința secției de învățămînt binecuvîntată printr-o decizie a primăriei și printr-o dispoziție a ministerului de resort de a căuta modalități mai plauzibile de diversificare a procesului de studiu în conformitate cu potențialul intelectual al elevilor a și apărut școala respectivă. Să-i zicem experimentală, ea fiind prima de acest fel în republică. O școală pentru copiii zișii «dificili» descinși, de regulă, din familii-problemă, copii care, să recunoaștem, s-au aflat și se mai află la periferia atenției școlii de cultură generală, bucuroasă a abandona «balastul» în cauză, a familiei și a celorlalți factori sociali.

— La început a fost greu, mărturisește Sergiu Pîslaru, directorul școlii menționate. Schiopăta frecvența, ne dispera nedorința elevilor de a învăța, a-și forma și desăvîrși deprinderile profesionale prevăzute de programa instruirii de producție. Elevii noștri comiseseră și cîteva delicvențe grave. A trebuit să creăm o comisie pentru studierea multilaterală a individualității copiilor, să-i vizităm sistematic la locul de trai. Treptat situația s-a ameliorat. Examenele de absolvire a clasei IX nu le-au susținut doar cinci elevi. Concluzia corpului didactic a fost univocă: așa școli — sau de acest fel — sînt necesare. Ne-a convins de aceasta și sondajul realizat în mediul elevilor. La întrebarea, dacă vor să revină în școlile de cultură generală majoritatea covîrșitoare au răspuns: «Nu», mărturisind că în școala noastră ei s-au debarasat de complexele morale anterioare. Apropo, reducerea în ultimul timp a criminalității infantile factorii de resort orășenești o apreciază și drept un rezultat al creării școlii date...

În ansamblu 237 de elevi din clasele VI—IX au studiat aici în anul de învățămînt 1991—1992, an, ce-a confirmat dreptul școlii la viață. Deși s-a beneficiat și de baza materială a fostului combinat interșcolar, s-a utilat un atelier de croitorie, altul — de cizmărie, două ateliere de tîmplărie. Cu ajutorul primăriei au fost procurate 16 mașini de cusut, prin intermediul secției de învățămînt — utilaj de la întreprinderea de piei artificiale din capitală.

— Să știți că atelierele noastre-s mai dotate decît cele din școlile tehnico-profesionale, declară directorul. Inițial creasem și un grup pentru studierea specialității de tencuitor-zugrav, dar multe restricții pe tărîmul securității muncii, precum și faptul că specialitatea în cauză se studiază la ambele școli tehnico-profesionale din oraș, ne-a determinat să renunțăm la ea. În schimb, avem deja o bună parte din utilajele necesare unui atelier de lăcătușerie.

— Ar fi cazul să organizăm și studierea unor meșteșuguri populare, cu atît mai mult cu cît și materia primă necesară am procura-o mai ușor, intervine Valeriu Rusu, directorul adjunct. În general, optăm pentru a fi subordonați nemijlocit asociației republicane «Moldova-servis», astfel oferindu-ni-se șanse mai ample de aprovizionare cu materiale și materii prime necesare nu numai pentru desfășurarea procesului de instruire, ci și a unei eventuale activități de producție.

Problema materialelor și materiilor prime e din cele complicate, desigur. Chiar dacă prin hotărîrea primăriei și dispoziția guvernului drept întreprinderi de aplicații au fost desemnate întreprinderea «Tricon», asociația raională «Moldova-servis», ICMMI-5 și sectorul pentru reparații și construcții, doar primele două contribuie cît de cît la soluționarea acestora. Am încercat să calculăm, obținînd în consecință următoarele cifre: sînt necesare 20—25 metri cubi de lemn și 15 mii metri pătrați de țesături.

Dar nu numai deficitul acestora cauzează reducerea preocupărilor corpului didactic doar la cadrul instruirii în producție, ci și concepția privind menirea școlii.

— Derutează faptul că școala se orientează pe făgașuri înguste, spune Vitalie Bejenaru. De ce, bunăoară, se tinde a pregăti doar timplari, dar nu specialiști de un profil larg în prelucrarea lemnului?.. Am vrea s-o încadrăm amplu la reparația școlilor și instituțiilor preșcolare. La școlile nr. 1 și nr. 4 avem nevoie de scaune. Le zic: vă facem comanda și pentru executarea ei vă plătim (respectiv. Direcția școlii, însă, nu acceptă. E vădit o tendință de închistare, o simplificare conceptuală. Noi, totuși, vrem să avem nu o simplă școală pentru aprofundarea instruirii prin muncă, ci o veritabilă școală-întreprinderel..

Primul an — primele întrebări. Multe au răsunat în relatările interlocutorilor mei. Remarc doar una...

— Lucrăm conform programelor prevăzute pentru școlile de cultură generală, spune Ana Cojan, șefa de studii. E și firesc: elevii noștri trebuie să obțină certificatul cu privire la absolvirea școlii medii necomplete, pentru a putea susține admiterile și în instituțiile de învățămînt mediu de specialitate. Dar, dat fiind potențialul lor intelectual, e necesar a reexamina planurile de studiu, pentru a mări cu un an durata învățăturii.

— Ce facem cu absolvenții din anul curent? se întreabă Sergiu Pîslaru. Au doar 15 ani. Șansele de a fi plasați în cîmpul muncii li-s minimale. Am hotărît: cei care nu vor fi angajați la lucru îi vom primi încă pentru un an în școală, unde vor continua studierea profesiei. Așa vom proceda pînă cînd ni se va permite a mări durata învățăturii...

O școală pentru «nedotați», ce oferă acestora șansa afirmării și decomplexării. O școală ce trebuie să-și caute perspectiva de a deveni cu adevărat o școală de meserii și, ulterior, o școală-întreprindere.

A. MANOIL.

Or. Cahul.

Moldova în centrul politic al Moscovei

Ziua de 3 iulie poate fi cu adevărat considerată zi a Moldovei la Moscova. Spre deosebire însă de «zilele» din trecutul nu prea îndepărtat, care presupuneau cîntece, dansuri și, principalul pentru moscoviți, vin moldovenesc, aceasta a fost umbrită de conflictul armat de la noi de acasă.

Situația explozibilă din Moldova a fost obiectul discuției dintre domnii Snegur și Eițin, ai miniștrilor de externe ai Moldovei, Rusiei și Ucrainei, ai parlamentului rusesc. După întîlnire președinții păreau a fi satisfăcuți de rezultatul convorbirilor. Printre ziariști se vorbea că aceasta e o împăcare vădită a lui Snegur cu Eițin, care va servi la lichidarea conflictului din Transnistria. Să dea Domnul! Deocamdată președinții s-au înțeles privitor la crearea unui coridor despărțitor, în care vor fi introduse subunități neutre.

Dacă Parlamentul Moldovei va rezolva problema statutului Transnistriei, vor fi create premise pentru scoaterea «civilizată» a trupelor armatei a 14-a din Moldova. Astfel Eițin, după cum susțin experții, împreună cu Kravciuk au anunțat întreaga lume despre interesele lor în această regiune. Se zice că în Dagomîs împăcarea dintre Eițin și Kravciuk a început tocmai prin coordonarea poziției lor față de conflictul din Transnistria.

Conform părerii aceloraș experți («Nezavisimaia gazeta») convorbirile celor patru miniștri de externe au fost mai puțin rezultative. Întîlnirea a avut loc cu ușile închise, de aceea ziariștii au fost nevoiți să se mulțumească doar cu declarații generale despre căutarea mecanismului de realizare a înțelegerii de la Istanbul. În aceeași zi, la propunerea lui Hazbulatov, trebuia să fie ascultată în parlamentul Rusiei informația guvernului despre situația din Transnistria. Interviul din «Izvestia» al lui Kozîrev i-a înrăit și mai tare pe deputații din blocul de opoziție «Rossiiskoe edinstvo». Ei cereau luarea unor hotărîri drastice «care l-ar ajuta președintelui Rusiei să ducă tratative cu Președintul Moldovei». Reprezentanții Ministerului de externe, V. Ciurkin, împreună cu președintele comitetului pentru relații interrepublicane, V. Podoprigora, l-au convins pe deputați să amîne această întrebare pînă pe data de 8 iulie.

Nu ne-au trecut cu vederea în această zi «prietenii» noștri din partidul democrat-liberal, la ședința căruia «patriotul» Eduard Limonov (care preferă totuși să trăiască în Franța) a cerut «întreruperea oricăror legături cu Moldova, introducerea unor sancțiuni aspre economice împotriva acestei periferii a Rusiei». Liberalii au de gînd să propună Sovietului Suprem să li se acorde moldovenilor din Rusia statutul de străini și să introducă sistemul de vize pentru cetățenii acestei naționalități.

Cititorilor, cred, o să le fie curios să afle și părerea moscoviților de rînd despre politica Rusiei în conflictul din Transnistria. Agenția sociologică moscovită a consultat opinia publică și iată ce rezultate a obținut: 33% sînt pentru o cale diplomatică, inclusiv folosirea unor sancțiuni economice, 24% sînt în exclusivitate pentru căi diplomatice, 15% sînt pentru neamestecul Rusiei, 11% sînt pentru toate metodele, inclusiv cele militare. Implicarea armatei are cea mai mică popularitate printre muncitori (3%) și cea mai mare (oricît ar fi de straniu) printre noile structuri comerciale (25%).

Urmărind evenimentele din ultimul timp, am ajuns la concluzia că în viața politică a acestui colos cu numele Rusia mica noastră Moldovă joacă acum un rol din ce în ce mai mare. De la faptul cum va acționa Rusia în Transnistria depinde și rezultatul luptei politice de aici.

Liliana CIOBANU,
(prin telefon).

DECRETUL

PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA

Cu privire la realizarea foilor la stațiunile balneare și casele de odihnă

În scopul înlesnirii procurării foilor la stațiunile balneare și casele de odihnă și susținînd inițiativa Consiliului Federației Sindicatelor Independente din Moldova **decretez:**

1. Foile de tratament la stațiunile balneare, casele și bazele de odihnă, la institutiile de întremare pentru copii, la sanatoriile-preventorii se realizează fără perceperea impozitului pe valoarea adăugată.

2. Sumele impozitului plătite furnizorilor pentru mărfuri, materiale, servicii și altele se includ în costul foilor și din buget nu se restituie.

3. Prezentul Decret intră în vigoare din ziua semnării lui.

Mircea SNEGUR,
Președintele Republicii Moldova.

or. Chișinău,
4 iulie 1992.

ACTUALITATEA ÎN GUVERN

Angajare provizorie

Guvernul Republicii Moldova a aprobat Regulile de eliberare a certificatelor și licențelor pentru persoanele juridice și fizice care acționează în calitate de intermediari la organizarea angajării provizorii a cetățenilor Republicii Moldova peste hotare.

Conform hotărîrii adoptate în legătură cu aceasta Ministerul afacerilor externe și Ministerul afacerilor interne urmează să deschidă vize de ieșire cetățenilor Republicii Moldova care doresc să se angajeze provizoriu peste hotare numai la prezentarea de către aceștia a contractelor de executare a lucrărilor și prestare a serviciilor peste hotare, vizate de Ministerul muncii și protecției sociale.

Documentul prevede ca persoanele juridice și fizice care acționează în prezent ca intermediari la organizarea angajării provizorii a cetățenilor Republicii Moldova peste hotare să-și întrerupă activitatea pînă cînd vor obține certificatele și licențele corespunzătoare.

Mijloacele de informare în masă, se spune în hotărîre, vor publica și vor transmite la radio și televiziune avize privind angajarea provizorie a cetățenilor Republicii Moldova peste hotare la comanda persoanelor juridice și fizice, numai în cazul în care acestea vor prezenta certificatele și licențele respective.

(Moldova-pres).

Dreptul de proprietate

În scopul reglementării regimului proprietății funciare în strictă conformitate cu Codul funciar al Republicii Moldova, Guvernul Republicii Moldova a aprobat modelele unice ale documentelor ce confirmă dreptul de proprietate, posesiune și beneficiere funciară.

În hotărîrea adoptată se stabilește că titlurile ce confirmă dreptul de proprietate, posesiune și beneficiere funciară urmează să fie eliberate de organele autoadministrării locale (consiliile județene, municipale), comitetele executive raionale, consiliile primăriilor comunelor și satelor.

Organizarea și conducerea lucrărilor de eliberare a titlurilor de proprietate, posesiune și beneficiere funciară, precum și reflectarea exactă a mișcării actelor funciare în Registrul titularilor funciari se dau în atribuțiile nemijlocite ale Direcției pentru reforma funciară, reglementarea regimului proprietății funciare și protecția solului a Comitetului de Stat pentru Problemele Reformei Economice.

Comitetul de Stat pentru Problemele Reformei Economice va elabora și va aproba în termen de o lună instrucțiunea privind întocmirea, eliberarea și modificarea titlurilor de proprietate, posesiune și beneficiere funciară, iar pînă la punerea ei în aplicare — instrucțiunea privind eliberarea certificatului provizoriu ce confirmă dreptul de proprietate, posesiune și beneficiere funciară, precum și ordinea de reflectare a mișcării actelor funciare în Registrul titularilor funciari. El va include, de asemenea, în bilanțul funciar anual al comitetelor executive raionale și primăriilor orașelor rubrica separată «Informații privind mersul lucrărilor de eliberare a titlurilor de proprietate și beneficiere funciară».

Ministerul Economiei și Finanțelor, de comun acord cu Comitetul de Stat pentru Problemele Reformei Economice, va prevedea, cu începere din trimestrul II al anului 1992, alocațiile necesare pentru tipărirea formularelor documentelor ce confirmă dreptul de proprietate, posesiune și beneficiere funciară.

S-a pus în sarcina Departamentului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți să execute în trimestrele III și IV ale anului 1992 comanda Comitetului de Stat pentru Problemele Reformei Economice privind tipărirea formularelor titlurilor menționate și altor acte ce reflectă reglementarea regimului proprietății funciare în Republica Moldova.

ASPECTE ECONOMICE

Reflecții de la o expoziție internațională

La începutul acestei veri, la București, a avut loc un mare iarmaroc-expoziție a mărfurilor de larg consum «Tibgo». Acolo a participat și Republica Moldova, ca stat independent, și A.P. «Alfa» din Chișinău, ca firmă de stat. La acest tîrg și-au expus mărfurile producători din multe țări ale lumii. Dar, menționăm că statele care au participat la iarmaroc nu sînt considerate printre cele înalt dezvoltate. Deși, și-au expus unele mărfuri ce se bucură de faimă în lume.

Întreprinderea chișinăuiană «Alfa», de bine de rău, a făcut față imperativelor și cerințelor zilelor de azi. Însă republica... Aici, la tîrg, s-a văzut că încă nu sîntem cu adevărat liberi și nu sîntem capabili să scoatem în lume adevăratul potențial economic al republicii, al întreprinderilor ei industriale.

Fiindcă, chiar acolo, se arunca în ochi lipsa de experiență a unor participanți. Se vedea bine, că încă stăm cu limba de Stat după dinți. La tot pasul omul venit la expoziția-tîrg întîlnea ghizi, experți economici, care la majoritatea întrebărilor aveau un singur răspuns. «Ne znaiu».

«Alfa» înseamnă jumătate de Moldovă — așa a elogiat «Curierul de seară» participarea la acest iarmaroc al mărfurilor de larg consum a A.P. «Alfa». În informația de la 10 iunie, totuși, s-au strecurat și unele inexactități. Deși, este plăcut să citești următoarele rînduri: «Moldovei i-au fost rezervate două standuri expoziționale: unul pentru asociația de producție «Alfa», iar altul pentru celelalte întreprinderi ale republicii. Iarmarocul și-a făcut o reputație bună și se bucură de popularitate printre firmele europene. Mostrele expuse de «Alfa» — televizoare, cuptoare termice, aparate de radio — au atras atenția consumatorilor».

Ar fi cazul să dăm crezare afirmației de mai sus, fiindcă aceasta au confirmat-o domnii Boris Chistruga, Valeriu Schițco, directori adjuncți de la A.P. «Alfa», și Vladimir Buza, directorul Centrului tehnic «Alfa».

De menționat un fapt care l-a făcut pe mulți dintre cei plecați la București să cadă pe gînduri. Vizitatorii, în marea lor majoritate ingineri, oameni cu studii și facultăți, intelectualitatea tehnică și de creație, nutreau un sentiment de mare respect față de producătorii de televizoare-color din Chișinău, C.M.M.I.-5 și sectorul pentru reparații și construcții, doar primele două contribuie cît de cît la soluționarea acestora. Am încercat să calculăm, obținînd în consecință următoarele cifre: sînt necesare 20—25 metri cubi de lemn și 15 mii metri pătrați de țesături.

Dar nu numai deficitul acestora cauzează reducerea preocupărilor corpului didactic doar la cadrul instruirii în producție, ci și concepția privind menirea școlii.

— Derutează faptul că școala se orientează pe făgașuri înguste, spune Vitalie Bejenaru. De ce, bunăoară, se tinde a pregăti doar tîmplari, dar nu specialiști de un profil larg în prelucrarea lemnului?.. Am vrea s-o încadrăm amplu la reparația școlilor și instituțiilor preșcolare. La școlile nr. 1 și nr. 4 avem nevoie de scaune. Le zic: vă facem comanda și pentru executarea ei vă plătim (respectiv. Direcția școlii, însă, nu acceptă. E vădit o tendință de închistare, o simplificare conceptuală. Noi, totuși, vrem să avem nu o simplă școală pentru aprofundarea instruirii prin muncă, ci o veritabilă școală-întreprinderel..

Primul an — primele întrebări. Multe au răsunat în relatările interlocutorilor mei. Remarc doar una...

— Lucrăm conform programelor prevăzute pentru școlile de cultură generală, spune Ana Cojan, șefa de studii. E și firesc: elevii noștri trebuie să obțină certificatul cu privire la absolvirea școlii medii necomplete, pentru a putea susține admiterile și în instituțiile de învățămînt mediu de specialitate. Dar, dat fiind potențialul lor intelectual, e necesar a reexamina planurile de studiu, pentru a mări cu un an durata învățăturii.

— Ce facem cu absolvenții din anul curent? se întreabă Sergiu Pîslaru. Au doar 15 ani. Șansele de a fi plasați în cîmpul muncii li-s minimale. Am hotărît: cei care nu vor fi angajați la lucru îi vom primi încă pentru un an în școală, unde vor continua studierea profesiei. Așa vom proceda pînă cînd ni se va permite a mări durata învățăturii...

O școală pentru «nedotați», ce oferă acestora șansa afirmării și decomplexării. O școală ce trebuie să-și caute perspectiva de a deveni cu adevărat o școală de meserii și, ulterior, o școală-întreprindere.

A. MANOIL.

Or. Cahul.

Foarte mulți și-au exprimat dorința de a ne furniza toată materia primă de care e nevoie pentru ca fabrica de televizoare să producă necontenit aparate atît de mult solicitate pe piața actuală de desfacere.

— Noi nu rămînem indiferenți la toate cele ce se întîmplă în ultima vreme, aici și acolo. Ar fi cazul ca să răspundem la neliniștea lor și să ne aducem obolul la făurirea viitoarelor proiecte comune de colaborare, ajutorare economică și financiară, — a menționat domnul Alexei Melentii, șeful serviciului de aprovizionare cu piese și aparate de completare.

Iar Dumitru Budianschi, șeful secției export-import, care practic a fost acolo în toate cele 10 zile, cît a durat expoziția, ne-a mărturisit:

— La iarmarocul-expoziție noi am avut prilejul să ne facem o reclamă bună. Paralel au fost încheiate diferite contracte de colaborare și livrare a materiilor prime. Și dacă pe umerii mei a căzut grija de standurile și exponatele «Alfei», atunci pe seama celorlalți, inclusiv și pe a directorului-general, domnul Dionis Antocel, s-au aflat probleme mult mai complicate.

Victor Tihon, șeful secției de aprovizionare și realizare:

— N-am stat la taifas cu consumatorii. Am avut mult de lucru. Am dus tratative și am încheiat contracte cu viitorii furnizori de materii prime. Dar iarmarocul a fost bun, numai că consumatorul ar fi avut de aflat mai multe, dacă acolo mai era cineva care să cunoască limba română, sau o altă limbă străină de circulație europeană.

Vladimir Buza, directorul Centrului tehnic și comercial:

— Să nu mă învinuiască cineva că nu-i modest ce spun, dar să știți că «Alfa» nu înseamnă numai jumătate de Moldovă, cum scre «Curierul de seară», ci mai înseamnă și jumătate de Românie. Centrul nostru comercial-tehnic își deschide filialele sale practic în multe orașe din țara vecină și acum cuprindem cu deservirea un număr și un spațiu geografic destul de mărișor.

Astfel, ascultînd pe unul, apoi pe altul și mai apoi pe al treilea am ajuns la concluzia că, dacă întreprinderea noastră nu ar fi participat la acest tîrg internațional, atunci vai și amar ar fi rămas din reputația bietei noastre țări.

Valeriu CIOBANU.

La colhoz pe dealul mare

CIADÎR-LUNGA. (De la corespondentul nostru). În colhozul-agrofirmă «Cazaiac», unde legumicultura și viticultura au fost «comasate» într-o secție aparte, în a. c. se recoltează primele tone de producție de pe cele 20 de hectare cultivate cu diferite pomușoare. Retribuția — în natură, o parte din producția culeasă o dai gospodăriei, o parte ți aparține. Concomitent, în structura culturilor agricole au apărut în acest an plantații de trandafir și stînjenel, punîndu-se mari speranțe în eventualitatea construirii la Taraclia a unei întreprinderi pentru fabricarea uleiurilor eterice, lichiorurilor, preparatelor farmaceutice.

Noile culturi au implicat, însă, și noi resurse de muncă. Colhozul-agrofirmă trecu în «jurisdicția» sa secția de covoare din localitate ce aparține fabricii de profil din Ciadîr-Lunga. Țesătorii de covoare n-au temei de «supărare», totuna, din cauza insuficienței de materii prime, staționările secției devin tot mai frecvente și îndelungate.

De altfel, mai sînt de acei care lucrează «cu ziua» în unitățile agricole. Peste o sută de oameni de la secția din Tvarditța a fabricii «Zorile» din capitală muncesc «la colhoz, pe dealul mare», devenind membri cu drepturi depline ai brigăzilor de viticultori, pomicultori, tutunari, ai colectivelor de constructori, atelierului de reparație a tehnicii agricole. Alături de ei se află și muncitorii întreprinderii mixte «Tvarditța», creată în sat la începutul acestui an pentru fabricarea hainelor și a servetelor.

Zvonuri fără temei

În legătură cu un șir de zvonuri privind calitatea, chipurile, necorespunzătoare a apei potabile din Chișinău, corespondentul agenției Moldova-pres a solicitat opinia autorizată a d-lui Anatolie Burlacioc, șeful secției comunale a sanepid-ului orășenesc care a ținut să precizeze: «Zvonurile respective nu au nici un temei real. Apa potabilă pe care o folosim din Nistru se curăță în conformitate strictă cu prevederile tehnologiei de securitate. Cu aceeași strictețe este preluată din fîntînile arteziene».

Referitor la zvonurile că apa lacurilor din oraș ar fi infectată cu viruși de holeră, dl. Burlacioc a comunicat următoarele:

«Într-adevăr apa lacurilor din oraș nu corespunde standardelor aprobate sub raportul indicilor chimici și bacteriologici de salubritate perfectă. Din această cauză a fost interzis scăldatul în lacurile Valea Morilor, Valea Trandafirilor și Marea Vătră. Dar nici într-un lac nu au fost depistați viruși de holeră», a relatat în încheiere corespondentului Moldova-pres dl. Burlacioc.

Elțin primește un spor de salariu

MOSCOVA, 3. (Rompres—Moldova-pres). Parlamentul Federației Ruse a adoptat o rezoluție referitoare la majorarea salariului președintelui la 18 900 de ruble, începînd cu 1 iunie a. c. — informează ITAR—TASS.

Boris Elțin primește un salariu de 21 de ori mai mare decît salariul minim (900 de ruble, suficient pentru a cumpăra 4 kilograme și jumătate de unt sau 7 sticle de vodcă). Noul salariu al președintelui este echivalent cu aproximativ 140 de dolari S.U.A. la cursul oficial de schimb.

Societatea de înfrățire româno-americană

Ziua națională a Americii a fost marcată la Chișinău și printr-un eveniment însemnat pentru basarabeni îndeosebi — în incinta teatrului «Luceafărul» a avut loc adunarea de constituire a Societății de înfrățire româno-moldo-americană «SIRAM». O corelație între trei state care își doresc o cunoaștere mai largă, un mare schimb de idei. În România societatea dată a luat ființă acum doi ani, cu centrul la Brăila. Avînd 37 filiale județene în țară și 46 filiale în Statele Unite în comunitățile românești, conducerea societății, în persoana președintelui ei, dl Teodor Strătilă, a avut dorința de a antrena în acest cerc de relații reciproce cu americanii și Republica Moldova. A fost un sprijin și din partea ambasadei S.U.A. la Chișinău întru fondarea societății aici în Moldova. Consilierul ambasadei, Sarge Chever, invitat la adunare, a asigurat pe cei prezenți că societatea de înfrățire va avea toată susținerea din partea reprezentanților Statelor Unite ale Americii la Chișinău.

Un brat tare s-a întins spre o mînă mică, care are nevoie de sprijin. Drumul de aici, de la porțile orientale ale Europei, pînă dincolo de ocean va fi scurtat de prietenia ce ne-o dorim noi și, sperăm, americanii, care nu ne cunosc încă.

Fiind constituită societatea, a fost ales și un consiliu de administrare. Președintele executiv al societății de înfrățire, la Chișinău, a fost ales plasticianul Afanasie Oprea, președinte de onoare — Nicolae Dabija. La adunare a participat viceprim-ministrul Mihai Coșcodan.

(Cor. «M.S.»).

«Înalță-te Ștefane»

SUCEAVA, 5 (Rompres—Moldova-pres). După ceremoniile de canonizare de la Putna, Suceava, fostă reședință voievodală a Moldovei, a găzduit, duminică, o impresionantă manifestare artistică și patriotică în aer liber dedicată lui Ștefan cel Mare și Sfînt, organizată în colaborare de Ministerul Culturii și Cultelor din Republica Moldova, Radioteleviziunea din Chișinău și Direcția de Radio și Televiziune Iași.

Sub genericul «Înalță-te, Ștefane», în Piața Revoluției, pe platourile cetății de Scaun și ale Cetății Zamca, la Monumentul eroilor din cartierul Burdujeni și la Patinoar au avut loc ample și emoționante spectacole muzical-coregrafice, susținute de ansambluri și orchestre reprezentative din Basarabia și din județul Suceava. Și-au dat concursul soliști și interpreți de mare popularitate, între care Sofia Vicoveanca, Ion Aldea Teodorovici, Iurie Sadovnic.

Veniturile realizate din încasări și din donațiile sponsorilor sînt destinate ajutorării refugiaților din Transnistria.

Să oprim genocidul și ecocidul în Transnistria

Apel către organizațiile internaționale, ogranele de protecție a mediului ale statelor membre ale O.N.U., formațiunile ecologice neguvernamentale, către toți oamenii de bună credință.

Noi, participanții la Conferința științifico-practică «Ecologia și protecția mediului în Republica Moldova», îngrijorați de escaladarea operațiilor militare în raioanele de est ale Republicii Moldova, cauzată de implicarea în conflict a armatei 14, devenită astfel un corp expeditionar al Rusiei, conștienți de faptul că situația creată va avea consecințe ecologice catastrofale pentru natură și mediul de existență a celor 10 milioane de oameni, așezați cu traiul pe cele două maluri ale Nistrului, ținem să aducem la cunoștința opiniei publice mondiale că în urma politicii promovate pe parcursul ultimelor decenii de structurile imperiului sovietic raioanele de est ale Republicii Moldova, locuite cu preponderență de români, au devenit un refugiu pentru forțele revanșarde care tind să revitalizeze cadavrul sistemului totalitar comunist.

Confruntîndu-se cu rezistența dîrză a băștinașilor, care sînt susținuți de majoritatea conlocuitorilor de alte naționalități, conducerea moscovită, cu concursul organelor procomunste ale fostei R.S.S.M., a purces la militarizarea zonei din preajma Nistrului și crearea formațiunilor paramilitare.

După eșecul puciului din august 1991 tendințele de transformare a raioanelor transnistrene într-un cap de pod pentru intimidarea popoarelor balcanice au culminat cu manifestări anticonstituționale, acte de sabotaj și blocada economică a Republicii Moldova din partea forțelor promoscovite.

Declarația de independență, adoptată la 28 august 1991 de Parlamentul Republicii Moldova, primirea ei în Organizația Națiunilor Unite și evoluția ulterioară a evenimentelor au spulberat speranțele de menținere a acestui stat în calitate de vasal al imperiului rus.

Convingîndu-se de absurditatea ambițiilor separatiste, care nu au fost susținute de comunitatea mondială, forțele promoscovite, înzestrate cu armament și tehnică militară ultramodernă din arsenalele armatei 14 de șoc a Rusiei, au declanșat pe malurile Nistrului un adevărat genocid, distrugîn sate și omorînd sute de oameni.

Acțiunile militare au condiționat distrugerea biodiversității. Din circuitul agricol au fost scoase mii de hectare de terenuri arabile. Cîmpurile, viile, livezile, ba chiar și cimitirele sînt minate.

Un pericol inimaginabil îl prezintă lacul de acumulare al hidrocentralei Dubăsari, barajul căreia a fost minat de către extremiști. Eventuala deteriorare a acestui obiectiv ar avea drept urmare dispariția de pe fața pămîntului a zeci de localități, inclusiv a Tiraspolului, provocînd o catastrofă ecologică aidoma celei de la Cernobîl.

Nu e de neglijat faptul că unitățile industriale din zonă dispun de stocuri considerabile de substanțe agresive de înaltă toxicitate care au fost deja folosite de forțele paramilitare în calitate de armă chimică. Chiar distrugerea nepremeditată a acestor depozite ar cauza moartea a mii și mii de oameni.

Toate acestea ne permit să calificăm acțiunile întreprinse de către extremiști în raioanele răsăritene ale Republicii Moldova drept genocid și ecocid.

Conștienți de faptul că în perioada actuală ogranele legitime ale Republicii Moldova nu dispun de mijloace eficiente de contracarare a crimelor contra umanității și mediului înconjurător, noi, participanții la conferință, ne adresăm către organizațiile internaționale, organele de protecție a mediului ale statelor membre ale O.N.U., formațiunile ecologice neguvernamentale, toți oamenii de bună credință:

— exprimați-vă, atitudinea față de comportarea antiumană a forțelor proimperiale care întru atingerea scopurilor recurg la metode de genocid și ecocid;

— acordați Republicii Moldova ajutorul necesar în evaluarea urmărilor ecologice ale ostilităților din zona Nistrului, dirijate și stimulate de forurile conducătoare ale Federației Ruse, și examinarea acestor acte în organele judiciare internaționale;

— cereți încetarea imediată a acțiunilor militare în Transnistria și retragerea necondiționată a armatei 14 de pe teritoriul Republicii Moldova;

— adoptați și aplicați măsuri comune de prevenire și contracarare a acțiunilor de genocid și ecocid, în oricare parte a globului ar fi ele declanșate.

Chișinău,
26 iunie 1992.

Moldova în centrul politic al Moscovei

Ziua de 3 iulie poate fi cu adevărat considerată ziua Moldovei la Moscova. Spre deosebire însă de «zilele» din trecutul nu prea îndepărtat, care presupuneau cîntece, dansuri şi, principalul pentru moscoviţi, vin moldovenesc, aceasta a fost umbrită de conflictul armat de la noi de acasă.

Situaţia explozibilă din Moldova a fost obiectul discuţiei dintre domnii Snegur şi Elţin, al miniştrilor de externe al Moldovei, Rusiei şi Ucrainei, al parlamentului rusesc. După întîlnire preşedinţii păreau a fi satisfăcuţi de rezultatul convorbirilor. Printre ziarişti se vorbea că aceasta e o împăcare vădită a lui Snegur cu Elţin, care va servi la lichidarea conflictului din Transnistria. Să dea Domnul! Deocamdată preşedinţii s-au înţeles privitor la crearea unui coridor despărţitor, în care vor fi introduse subunităţi neutre.

Dacă Parlamentul Moldovei va rezolva problema statutului Transnistriei, vor fi create premise pentru scoaterea «civilizată» a trupelor armatei a 14-a din Moldova. Astfel Elţin, după cum susţin experţii, împreună cu Kravciuk au anunţat întreaga lume despre interesele lor în această regiune. Se zice că în Dagomîs împăcarea dintre Elţin şi Kravciuk a început tocmai prin coordonarea poziţiei lor faţă de conflictul din Transnistria.

Conform părerii aceloraşi experţi («Nezavisimaia gazeta») convorbirile celor patru miniştri de externe au fost mai puţin rezultative. Întîlnirea a avut loc cu uşile închise, de aceea ziariştii au fost nevoiţi să se mulţumească doar cu declaraţii generale despre căutarea mecanismului de realizare a înţelegerii de la Istanbul. În aceeaşi zi, la propunerea lui Hazbulatov, trebuia să fie ascultată în parlamentul Rusiei informaţia guvernului despre situaţia din Transnistria. Interviul din «Izvestia» al lui Kozîrev i-a înrăit şi mai tare pe deputaţii din blocul de opoziţie «Rossiiskoe edinstvo». Ei cereau luarea unor hotărîri drastice «care i-ar ajuta preşedintelui Rusiei să ducă tratative cu Preşedintele Moldovei». Reprezentantul Ministerului de externe, V. Ciurkin, împreună cu preşedintele comitetului pentru relaţii interrepublicane, V. Podoprigora, i-au convins pe deputaţi să amîne această întrebare pînă pe data de 8 iulie.

Nu ne-au trecut cu vederea în această zi «prietenii» noştri din partidul democrat-liberal, la şedinţa căruia «patriotul» Eduard Limonov (care preferă totuşi să trăiască în Franţa) a cerut «întreruperea oricăror legături cu Moldova, introducerea unor sancţiuni aspre economice împotriva acestei periferii a Rusiei». Liberalii au de gînd să propună Sovietului Suprem să li se acorde moldovenilor din Rusia statutul de străini şi să introducă sistemul de vize pentru cetăţenii acestei naţionalităţi.

Cititorilor, cred, o să le fie curios să afle şi părerea moscoviţilor de rînd despre politica Rusiei în conflictul din Transnistria. Agenţia sociologică moscovită a consultat opinia publică şi iată ce rezultate a obţinut: 33% sînt pentru o cale diplomatică, inclusiv folosirea unor sancţiuni economice, 24% sînt în exclusivitate pentru căi diplomatice, 15% sînt pentru neamestecul Rusiei, 11% sînt pentru toate metodele, inclusiv cele militare. Implicarea armatei are cea mai mică popularitate printre muncitori (3%) şi cea mai mare (oricît ar fi de straniu) printre noile structuri comerciale (25%).

Urmărind evenimentele din ultimul timp, am ajuns la concluzia că în viaţa politică a acestui colos cu numele Rusia mica noastră Moldovă joacă acum un rol din ce în ce mai mare. De la faptul cum va acţiona Rusia în Transnistria depinde şi rezultatul luptei politice de aici.

Liliana CIOBANU,
(prin telefon).